

udmarken) ud fra den rette Forstaaelse af Begreberne Td. Sædsjord og Td. Kløvgang ligefrem tillægger Gaardene en bestemt Ret til at beholde de dem tilfæstede Lodder af Sogneudmarkerne (de Udmarker, der skyde sig ind imellem Gaardene) imod den én Gang fastsatte Afgift — altsaa uden nogen senere Forhøjelse gennem Tillægsafgiften, jvfr. ovenfor Side 151 og Anm. 35.

Med foranstaende er imidlertid ikke sagt, at Tillægsafgiften ganske savner reel Grund. Af de mange samstemmende Vidnesbyrd fra de bornholmske Embedsmænd i Begyndelsen af forrige Aarhundrede, jvfr. særlig det oven citerede Værk af Thaarup, p. 148¹⁾, hvorefter Sandemændene til Tider ere gaaede ret vilkaarlig frem under Udførelsen af deres Hvery, kan man, selv om de nævnte Embedsmænd (og maaske paa dette Tidspunkt ogsaa Sandemændene fejlagtig antog, at der var Tale om en egentlig Opmaaling af Jorderne, formentlig dog drage den Slutning, at Sandemændene i mange Tilfælde have ansat iøvrigt lige gode Lodder til forskelligt Areal, skønt disse skulde bære den samme Afgift. Endvidere kan det heller ikke benægtes, at den ovenomtalte »Retning af Gærder« henimod Udmarken kan have fundet Sted i adskillige Tilfælde langt ned i Tiden, jvfr. ovenfor Side 143, Anm. 7.

Herefter maa Kommissionen være af den Formening, at der i sin Tid er paa- lagt Arvefæsterne en Tillægsafgift i et større Omfang eller med større Beløb, end det ifølge det historiske Forhold kunde siges at være i Overensstemmelse med Ret og Billighed.

Ifølge ovenstaaende har Kommissionen nærmere forhandlet om den Nedsættelse i Afgifterne, som de foreliggende, særlige Forhold kunde begrunde. Med Hensyn til *Afgiften af de tillagte Jorder* er man bleven enig om at foreslaa en Nedsættelse med 30 pCt. som en yderligere Afhjælpning af de Mangler ved det oprindelige Retsforhold, hvilke Loven af 9. December 1871 ikke kan siges at have raadet fuldstændig Bod paa, jvfr. ovenfor.

Hvad angaar *Tillægsafgiften* har man — efter nogen Forhandling — fundet en tilsvarende Nedsættelse passende. Her foreligger imidlertid den særlige Omstændighed, at Jordebogen ikke — og som Følge heraf heller ikke Oversigten ovenfor i den historiske Fremstilling Side 169, — indeholder nogen særlig Fortegnelse over Størrelsen af denne Afgift, idet Tillægsafgiften i Forening med den gamle Fæsteafgift i sin Tid er sammenlagt til en enkelt Afgift for hver enkelt Ejendom, og denne samlede Afgift derefter er optagen i de paagældende Skøder og indført i Jordebogen. Man har da først forsøgt at *udregne* Tillægsafgiftens Størrelse ved at fradrage Hovedsummen af den i en Fæsteprotokol af 1846 indførte Havreafgift i den nuværende Jordebogs Totalsum over Havreafgiften af den gamle Fæstejord (hvilken altsaa indeholder den gamle Fæsteafgift + Tillægsafgiften): Da den gamle Fæsteafgift ikke forandrede ved Arvefæstets Stiftelse i Henhold til Resolutionen af 1850, jvfr. ovenfor, maatte Differencen imellem de 2 nævnte Totalbeløb, eller ca. 900 Td. Havre, jo netop kunne siges at udgøre Tillægsafgiften. Ved nærmere Undersøgelse har det imidlertid vist sig, at en saadan Udregning ikke kan give noget paalideligt Resultat. Med

¹⁾ Af det citerede Værk anføres her følgende: » . . . Ansøgninger, som i Over-Øvrighedens Erklæringer vare paa Grund af Omstændighederne anbefalede, blev af Rente-kammeret forelagt Kongen, og naar de vare bevilgede ved kgl. Resolution, blev den bestemte Strækning Td. Land udvist saaledes, at vedkommende Sandemand med tiltagne Mænd takserede et Stykke Jord efter Skønnende, uden andet Hensyn til Jordernes Beskaffenhed, end at det til aarlig Afgifts Bestemmelse blev bedømt, om det var at ansætte som Avlsjord eller Kløvgang. Gunst og Gave har ofte haft sit Spil, saa at en Fæster ofte kunde faa 2, 3 og flere Gange større Areal end det, hvorpaa Fæstebrevene lød“